

Zitting 1979–1980

15 974

## **Wijziging van de Beginselenwet voor de kindbescherming en andere wetten in verband met de verlaging van de leeftijd waarop volgens het Burgerlijk Wetboek de meerderjarigheid wordt bereikt tot achttien jaar**

Nr. 3

### **MEMORIE VAN TOELICHTING**

#### **1. Algemeen**

Bij Koninklijke boodschap van 18 december 1978 is bij de Tweede Kamer een tweetal wetsontwerpen ingediend betreffende de verlaging van de meerderjarigheidsleeftijd tot achttien jaren. Het ene wetsontwerp<sup>1</sup> voorziet in een aantal wijzigingen in het Burgerlijk Wetboek, het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering en de Algemene Bijstandswet. Het andere<sup>2</sup> bevat de noodzakelijke wijzigingen in de Wetboeken van Strafrecht en van Strafvordering en de Beginselenwet voor de Kinderbescherming in verband met de invloed van deze verlaging op het kinderstrafrecht.

In de memorie van toelichting op genoemde wetsontwerpen is de indiening van het thans voorliggende (derde) ontwerp aangekondigd.

Dit ontwerp strekt tot:

- wijziging van de artikelen 3 en 10 van de Beginselenwet voor de Kinderbescherming, verband houdende met de hierna te bespreken voorstellen met betrekking tot voortgezette hulpverlening op basis van vrijwilligheid aan meerderjarig geworden ex-kinderbeschermingspupillen;
- aanpassing van de overige wetgeving.

#### **2. Voortgezette hulpverlening**

De maatregelen van justitiële kindbescherming eindigen thans in elk geval op het tijdstip waarop de minderjarige meerderjarig wordt. De voorgestelde verlaging van de meerderjarigheidsgrens van eenentwintig naar achttien jaar brengt in dit beginsel geen wijziging. Bedoelde maatregelen zullen dus straks een einde nemen, zodra de pupil de leeftijd van 18 jaar bereikt. Dit brengt met zich een beperking van de grenzen binnen welke hulpverlening in een justitieel kader mogelijk is.

De commissie-Wiarda merkt in haar rapport «Jeugdbeschermingsrecht» (blz. 69) op, dat voortzetting van de hulpverlening, ook na het bereiken van de meerderjarigheid, in veel gevallen gewenst wordt geacht. Deze wens wordt niet alleen geuit door de hulpverlenende instanties, maar vaak ook door de jongere zelf, aldus de commissie. Zij wijst erop, dat dit probleem ook thans bestaat en dat er kindbeschermingsinstellingen zijn die in incidentele gevallen op verzoek de hulpverlening voortzetten, voor zover hun financiële middelen dit toelaten.

<sup>1</sup> Kamerstukken II, zitting 1978–1979, 15 417, nrs. 1–3.

<sup>2</sup> Kamerstukken II, zitting 1978–1979, 15 416, nrs. 1–3.

De commissie is van mening, dat de behoefte aan voortzetting van de hulpverlening zich bij een verlaging van de meerderjarigheidsgrens in versterkte mate zal doen gevoelen, en wel zodanig dat bepaalde wettelijke voorzieningen nodig zijn.

De voormalige Nationale federatie voor kinderbescherming (thans het Werkverband Integratie Jeugdwelzijnswerk Nederland (WIJN)) merkt in haar Nota betreffende het rapport Jeugdbeschermingsrecht (geschrift nr. 43, 1972, blz. 13) op het eens te zijn met de conclusie van de commissie-Wiarda, dat de behoefte aan voortzetting van hulp aan jonge meerderjarigen zich in versterkte mate zal doen gevoelen bij verlaging van de grens der meerderjarigheid naar achttien jaar. Zij kan evenwel niet goed inzien, dat daarvoor bepaalde wettelijke voorzieningen nodig zouden zijn, tenzij wordt bedoeld zodanige wettelijke voorzieningen dat de nodige financiële ruimte voor die hulpverlening wordt geschapen.

Overigens heeft een in 1976 ingestelde werkgroep van het WIJN in december 1977 haar rapport over de consequenties van de verlaging van de meerderjarigheidsgrens uitgebracht, waarin nogmaals wordt gewezen op de behoefte aan de mogelijkheid tot voortzetting van de hulpverlening na het bereiken van de meerderjarigheid.

Ook de Sectie Kinderrechtspraak, thans de afdeling Familie- en Jeugdrechtpraak geheten, van de Nederlandse Vereniging voor Rechtspraak stelt zich in haar aanvullende nota van januari 1973 betreffende het rapport Jeugdbeschermingsrecht (blz. 5) achter hetgeen de commissie-Wiarda opmerkt en voorstelt met betrekking tot de voortgezette hulpverlening aan meerderjarig geworden jeugdbeschermingspupillen op basis van vrijwilligheid.

De Nederlandse Gezinsraad pleit in zijn in 1975 uitgebrachte rapport «Verlaging van de meerderjarigheidsgrens» (blz. 42) voor ruimte in de financiële en personele sfeer, opdat de hulpverlening aan een kinderbeschermingspupil (en zo mogelijk nog ruimer) ná de meerderjarigheid kan worden gecontinueerd. Hij merkt hierbij op dat deze hulp een voortzetting van de bestaande hulp moet zijn.

Een pleidooi voor de mogelijkheid tot voortzetting van de hulpverlening aan meerderjarigen is ook te vinden in het in 1974 door de Nederlandse Jeugdgemeenschap uitgebrachte commentaar op het rapport Jeugdbeschermingsrecht (blz. 8) en in het in 1976 verschenen eindrapport «Jeugd welzijn, op weg naar samenhangend beleid» van de Gemengde interdepartementale werkgroep Jeugd welzijnsbeleid (blz. 21).

In verband met genoemde adviezen en commentaren, die alle pleiten voor de mogelijkheid van voortzetting van hulpverlening aan meerderjarig geworden kinderbeschermingspupillen op basis van vrijwilligheid, heb ik de vraag onder ogen gezien in hoeverre hier een taak ligt voor het Departement van Justitie. Immers hulpverlening aan jongeren buiten het kader van een justitiële maatregel behoort in beginsel niet tot het werkkterrein van dit departement. Voor voorzieningen ten behoeve van de hier bedoelde hulpverlening zou het Departement van Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk Werk in aanmerking kunnen komen.

In overeenstemming met mijn ambtgenote van Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk Werk heb ik besloten om uit een oogpunt van continuïteit in de hulpverlening, voor de hier bedoelde gevallen voorzieningen van een beperkte duur vanwege het Departement van Justitie te treffen, hoewel hulpverlening aan meerderjarigen als hier bedoeld in beginsel tot het takenpakket van laatstgenoemd departement behoort.

Het gaat om voortzetting van de – tijdens de minderjarigheid van betrokkene – op grond van een maatregel van kinderbescherming aangevangen hulpverlening door dezelfde instelling. Jonge meerderjarigen, die ten tijde van het meerderjarig worden niet onder een dergelijke maatregel van kinderbescherming vallen, kunnen derhalve geen gebruik maken van bedoelde voorzieningen. Er is voor hen immers geen sprake van voortzetting van de reeds tijdens de minderjarigheid op grond van een maatregel van kinderbescherming, aangevangen hulpverlening.

Op grond van het uitgangspunt van genoemde continuïteit in de hulpverlening kan ik dan ook niet meegaan met het voorstel van de commissie-Wiarda vanwege het Departement van Justitie voorzieningen te treffen voor het geval een andere (jeugdbeschermings-)instelling moet worden ingeschakeld, indien zinvolle voortzetting van de hulpverlening niet kan worden verleend door de instelling die tijdens de minderjarigheid van betrokkene optrad.

Ook heb ik met mijn genoemde ambtgenote bezwaar tegen het voorstel van de commissie-Wiarda deze voortgezette hulpverlening voorlopig niet aan een bepaalde leeftijdsgrens te binden.

Naar mijn oordeel dient de zorg vanwege het Departement van Justitie door een verlaging van de meerderjarigheidsgrens niet langer te duren dan thans bij het bestaan van een maatregel van kinderbescherming het geval is, zodat ik voorzieningen als hier bedoeld niet langer zou willen doen gelden dan uiterlijk tot het moment waarop de meerderjarige de leeftijd van 21 jaar bereikt, dan wel eerder in het huwelijk treedt.

Deze beperking tot 21 jaar is weliswaar niet in overeenstemming met een in de tijd verder strekkende continuïteit in de hulpverlening als door de commissie-Wiarda in feite wordt voorgestaan, maar past wel in het justitiële kader waarbinnen in deze opzet hulp kan worden geboden.

Zoals reeds opgemerkt gaat het om een voortzetting van de hulpverlening aan jonge meerderjarigen. Die hulpverlening kan dus alleen maar worden verleend op basis van vrijwilligheid van de kant van de meerderjarige zelf. De commissie-Wiarda wijst daar terecht op, evenals op het feit dat ook de hulpverlenende instelling van mening moet zijn dat voortzetting van de hulpverlening wenselijk of noodzakelijk is. Overigens spreekt het vanzelf dat de overheid ten slotte beslist of de voortgezette hulpverlening voor subsidie harerzijds in aanmerking komt.

Met betrekking tot die subsidie zegt de commissie-Wiarda, dat als voorbeeld kan dienen de bestaande subsidieregeling ten behoeve van het zgn. vrij patronaat bij gezinsvoogdij-instellingen, door voor deze voortgezette hulpverlening een bepaald percentage vast te stellen van het totaal dat de instelling aan subsidie ontvangt. De voormalige Nationale federatie voor kinderbescherming zou die subsidieregeling bepaald niet als voorbeeld willen stellen. Ook de sectie kinderrechtspraak van de Nederlandse Vereniging voor Rechtspraak achtte het niet juist de subsidie voor deze vorm van nazorg aan jeugdbeschermingspupillen te doen vaststellen door een percentage van de overige subsidie. Zij vond het gewenst dat de desbetreffende instellingen zonder restrictie financieel in staat worden gesteld op vrijwillige basis voort te zetten hetgeen zij eerder krachtens een juridische maatregel zijn begonnen.

Het wil mij voorkomen dat het denkbeeld van de commissie-Wiarda te weinig rekening houdt met de verschillende situaties die zich kunnen voordoen en daarom in zijn algemeenheid niet kan worden gevolgd. Betreft het jonge meerderjarigen die van «hun» gezinsvoogdij-instelling of voogdij-instelling voortgezette hulp ontvangen in de vorm van adviezen, begeleiding, enz. – dus zonder feitelijke verzorging in de vorm van huisvesting, voeding, kleding of opleiding – dan kan zonder bezwaar het voorstel van de commissie-Wiarda om voor deze hulpverlening een bepaald percentage extra subsidie te verlenen, worden overgenomen. Betreft het evenwel jonge meerderjarigen die ten tijde van meerderjarig worden op basis van een maatregel van kinderbescherming uit huis waren geplaatst, dan lijkt een percentageregeling bezwaarlijk toepasbaar. In elk geval zal dan afzonderlijk – als de jonge meerderjarige om voortzetting van deze materiële hulpverlening verzoekt – de plaatsende instantie moeten bezien of die voortzetting geïndiceerd is, en zo ja, voor de financiering daarvan een verzoek bij het Departement van Justitie moeten indienen. Bij dat verzoek zal dan bij verblijf van de jonge meerderjarige in een inrichting, het advies van de inrichting dienen te worden overgelegd.

Het spreekt uiteraard voor zich dat bij voortgezet verblijf in een inrichting, in een gezin of elders alle regelingen die voor minderjarigen (op wie een maatregel van kindbescherming van toepassing is) in die situatie van kracht zijn, ook voor bedoelde jonge meerderjarigen zullen gelden. Te denken valt hier bij voorbeeld aan verpleegprijzen, zakgelden, loonafdracht, enz. En het spreekt evenzeer vanzelf dat jonge meerderjarigen aan wie voortgezette hulpverlening als hier bedoeld, wordt verleend, meetellen in de bezetting van een inrichting, de caseload, enz.

Om het vorenstaande een wettelijke basis te geven kan met een eenvoudige aanvulling van de Beginselenwet voor de kindbescherming worden volstaan, hetgeen bij de artikelsgewijze toelichting nog nader geadstrueerd zal worden.

Voorts zal in het Uitvoeringsbesluit kindbescherming de procedure voor het aanvragen en het toekennen van subsidie voor voortgezette hulpverlening worden uitgewerkt, voor zover deze betrekking heeft op hen die bij het bereiken van de leeftijd van 18 jaar op grond van een maatregel van justitiële kindbescherming uit huis waren geplaatst, alsmede voor zover deze hulpverlening betrekking heeft of mede betrekking heeft op huisvesting, voeding, kleding en opleiding.

Betreft de voortgezette hulpverlening uitsluitend begeleiding, raad en bijstand en ligt deze dus niet in de materiële sfeer, dan behoeven daarvoor geen nadere wettelijke voorzieningen te worden getroffen. De voortgezette hulpverlening kan in die gevallen worden vertaald in het beschikbaar komen van (extra) personeel; voor subsidie in de kosten daarvan zijn reeds voorzieningen aanwezig in de Beginselenwet voor de kindbescherming (artikelen 10, lid 2, en 14) en het uitvoeringsbesluit Kinderbescherming (artikelen 113, 114, 140 en 141).

Op 29 maart 1979 heb ik over de voorgestelde regeling met betrekking tot de voortgezette hulpverlening advies gevraagd aan het WIJN, de Afdeling Familie- en Jeugdrechtspraak van de Nederlandse Vereniging voor Rechtspraak en het College van Advies voor de kindbescherming. De adviesaanvraag alsmede de drie adviezen zijn als bijlage bij de memorie van toelichting gevoegd. Thans enige opmerkingen bij deze adviezen.

Het WIJN onthoudt zich in feite van een advies over de ontworpen regeling, aangezien het zich op het standpunt stelt dat verlaging van de meerderjarigheid wenselijk wordt geacht, mits deze gepaard gaat met een financiële onafhankelijkheid (hetgeen onder meer betekent geen onderhoudsverplichting van de ouders).

Vanuit deze visie meent het WIJN kort samengevat, dat:

1. Zowel jeugdbeschermingspupillen, die krachtens een maatregel in een inrichting, pleeggezin of elders zijn geplaatst als anderen, bij wie dat op vrijwillige basis (meestel voor rekening van de gemeenten) het geval is, een zelfstandig beroep op de Bijstandswet moeten kunnen doen, wanneer zij meerderjarig geworden voor verdere hulpverlening in aanmerking willen komen. De gemeenten zullen ervan uit moeten gaan dat de kosten van al dan niet direct voortgezet verblijf in een tehuis, pleeggezin of elders voor alle jongeren die dit aangaat, in beginsel behoren tot de noodzakelijke kosten van het bestaan, welke kosten niet op de ouders verhaald mogen worden.

2. Een voldoende en gevarieerd aanbod van advies en hulpverleningsmogelijkheden beschikbaar moet zijn voor jonge mensen die na hun meerderjarigheid op enigerlei wijze – ongeacht hun voorgeschiedenis – op hulp zijn aangewezen. De beleidsverantwoordelijkheid daarvoor ligt in eerste instantie bij de Minister van Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk Werk en de lagere overheden.

Hoewel het WIJN in zijn reactie wel consequent blijft vasthouden aan de gedachte van financiële onafhankelijkheid, acht ik de door deze instantie gedane voorstellen niet bruikbaar, gelet op het uitgangspunt van de Regering dat de verlaging van de meerderjarigheidsgrens geen financiële gevolgen voor de overheid mag hebben, hetgeen heeft geleid tot het voorstel van een nieuw artikel 395a Boek 1 BW, alsmede tot hetgeen door mij na overleg met



mijn ambtgenoot van Cultuur, Recreatie en Maatschappelijk Werk wordt voorgesteld ten aanzien van de hier bedoelde hulpverlening. Met de verlaging van de meerderjarigheidsleeftijd wordt bovendien niet beoogd het pakket van de hulpverleningsmogelijkheden voor jonge meerderjarigen in het algemeen, uit te breiden dan wel anders te doen samenstellen. De jonge meerderjarige straks zal in beginsel op dezelfde soort hulpverlening een beroep kunnen doen als de jonge meerderjarige thans kan doen.

Overigens is het WIJN het wel eens met de voorgestelde aanvulling van artikel 3 van de Beginselenwet voor de Kinderbescherming, daar de in het voorliggende ontwerp getroffen voorzieningen in zijn zienswijze alleen de voortgezette ambulante hulpverlening betreffen. Wijziging van artikel 10 van de Beginselenwet voor de Kinderbescherming en in verband daarmee van het Uitvoeringsbesluit Kinderbescherming zijn vanuit de optiek van het WIJN beschouwd niet nodig.

De Afdeling Familie- en Jeugdrechtspraak van de Nederlandse Vereniging voor Rechtspraak stelt in haar commentaar ten onrechte dat de in dit ontwerp gedane voorstellen betreffende voortgezette hulpverlening uitgaan van de gedachte dat het exclusief of vooral ex-kinderbeschermingspupillen zijn die na het bereiken van de achttienjarige leeftijd voortgezette hulpverlening zouden kunnen behoeven en verlangen. Uiteraard kan en zal die behoefte ook aanwezig zijn bij achttienjarigen die ten tijde van het meerderjarig worden niet onder een maatregel van kindbescherming vielen. Hulpverlening aan deze laatsten zal moeten geschieden door organen en instanties, die ook thans hulpverlening aan meerderjarigen tot taak hebben; de financiering daarvan zal in beginsel voor rekening van de gemeenten komen, die op grond van artikel 55, onder c (nieuw) van de Algemene Bijstandswet (zie Artikel IV, onderdeel C van wetsontwerp 15 417) op de ouders verhaal kunnen toepassen.

De Afdeling stelt de vraag of niet kan worden voorzien in een geïntegreerde (subsidie-)regeling voor meerderjarig geworden justitiële en niet-justitiële pupillen. Het spreekt voor zich dat het thans bestaande hulpverleningspakket voor meerderjarigen op sociaal-medisch terrein na invoering van de verlaging van de meerderjarigheidsleeftijd ook voor de 18-21-jarige jongeren beschikbaar is, ongeacht of zij justitiële of niet-justitiële pupillen zijn geweest. Immers de hulpverlening welke wordt verleend in het kader van een kindbeschermingsmaatregel zal straks, wanneer de pupil 18 jaar is geworden, ophouden, aangezien bedoelde maatregel dan eindigt. In mijn voorstel kan echter op verzoek van de jonge meerderjarige deze hulpverlening gedurende een zekere periode, dat wil zeggen tot betrokkene de leeftijd van 21 jaren heeft bereikt dan wel eerder gehuwd is, worden voortgezet in dezelfde vorm als vóór het intreden van de meerderjarigheid. Een andere regeling van hulpverlening aan jonge meerderjarigen – welke overigens door mij niet wordt voorgestaan – zal buiten het kader van dit ontwerp vallen.

Gelet op het door de Afdeling geuite bezwaar tegen de bepaling van de voortgezette hulpverlening ten aanzien van diegenen die beneden de 21 jaar in het huwelijk treden, herhaal ik hetgeen ik reeds eerder heb opgemerkt, namelijk dat de zorg vanwege het Ministerie van Justitie mijns inziens niet langer dient te duren dan thans bij het bestaan van een maatregel van kindbescherming het geval is.

De voorgestelde regeling van subsidie van voortgezette hulpverlening in de vorm van begeleiding, waartegen binnen de Afdeling eveneens bezwaren bestaan, is zeer voor de hand liggend; een zelfde regeling geldt al jaren voor de gezinsvoogdij-instellingen. Er zij op gewezen dat het WIJN zich in zijn advies met deze percentageregeling akkoord heeft verklaard.

Voorts lijkt het de Afdeling niet juist om na de meerderjarigheid van de ex-kinderbeschermingspupil aan de kinderrechter nog taken op te dragen. Gedoeld wordt hier op het volgende: In het onderhavige voorstel zal in geval van voortgezette hulpverlening aan een ex-kinderbeschermingspupil die uit huis was geplaatst, door de plaatsende instantie – welke de kinderrechter kan zijn – moeten worden gezien of die voortzetting geïndiceerd is en zo ja,

voor de financiering daarvan een verzoek bij het Ministerie van Justitie moeten worden ingediend.

Het spreekt vanzelf dat de kinderrechter na de meerderjarigheid van de betreffende pupil geen enkele verantwoordelijkheid meer voor deze heeft – dit geldt uiteraard ook voor de voogdij-instelling en de raad voor de kinderbescherming – maar dat behoeft naar ik meen geen beletsel te vormen om wanneer deze laatste om voortzetting van de hulpverlening vraagt, hem behulpzaam te zijn bij de realisering hiervan. Bovendien is de pupil wanneer deze hierom verzoekt nog minderjarig (uiterlijk twee maanden voor het meerderjarig worden moet het verzoek worden gedaan: artikel 143a (nieuw) Uitvoeringsbesluit Kinderbescherming).

Op het in punt 4 gestelde is bij de toelichting op de overgangsbepalingen ingegaan.

Dan nu het advies van het College van Advies voor de Kinderbescherming. Het uitgangspunt van dit onderwerp dat voortgezette hulpverlening mogelijk moet zijn, indien de meerderjarig geworden kinderbeschermingspupil hieraan behoefte zou hebben wordt door het college ondersteund. Het college betreurt evenwel de beperking dat het hier alleen kan gaan om voortzetting van de aangevangen hulpverlening door dezelfde instelling.

Van continuïteit in de tijdens de minderjarigheid aangevangen hulpverlening – welke in dit ontwerp een absolute voorwaarde is, wil voortzetting van de hulpverlening mogelijk zijn – is mijns inziens echter geen sprake indien na het bereiken van de meerderjarigheid van de pupil, instelling A haar taak beëindigt en gelijktijdig instelling B hulp gaat verlenen.

Met de opmerking van het college dat van reële continuïteit slechts sprake zal zijn als deze betrekking heeft op de persoon van de hulpverlener ben ik het slechts ten dele eens. In de eerste plaats zou dat standpunt met zich meebrengen dat als die persoon ophoudt met het verlenen van hulp of in dienst treedt van een niet-justitiële instelling, ook de (voortgezette) hulpverlening zou moeten eindigen. Dat nu is niet de opzet van de hier voorgestelde regeling.

Bedacht dient te worden dat het toch juist de kinderbeschermingsinstelling is geweest die een stuk verantwoordelijkheid heeft gedragen tijdens de minderjarigheid van de pupil en niet een personeelslid van deze instelling. Daarom is het ook de taak van die instelling de hulpverlening voor enige tijd te continueren, indien daaraan van de zijde van de jonge meerderjarige behoefte bestaat. Vanzelfsprekend zal de instelling daarbij zoveel mogelijk van de diensten van dezelfde persoon (personen) gebruik maken als die de pupil tijdens zijn minderjarigheid heeft (hebben) begeleid.

Bovendien gaat het standpunt van het college niet op ten aanzien van inrichtingen (het college spreekt voornamelijk over instellingen). Immers, als een meerderjarig geworden ex-kinderbeschermingspupil zijn verblijf in een inrichting zou willen continueren, kan men dat toch bezwaarlijk koppelen aan «de persoon van de hulpverlener». In de groep waarvan betrokkene deel uitmaakt, heeft hij te maken met 4 of 5 groepsleiders; in de inrichting zijn verder nog specialisten werkzaam; er is huishoudelijk personeel aanwezig en er is een directie. Wellicht kan de ex-kinderbeschermingspupil voor een of meer van die personen een speciale voorkeur hebben, maar bij een dergelijke personeelsbezetting is er niet een persoon aan te wijzen, die uitsluitend hulp verleent. Naar mijn mening is dit slechts mogelijk in gevallen waarin alleen maar hulp wordt verleend in de vorm van begeleiding.

Het voorstel van het college in het ontwerp de leeftijd van 21 jaar niet te noemen, maar slechts te spreken over termijnen zou ik niet willen overnemen. Weliswaar is er inhoudelijk geen verschil of er nu wordt bepaald dat hulpverlening na het bereiken van de meerderjarigheid nog op basis van vrijwilligheid kan worden voortgezet tot de eenentwintigjarige leeftijd (of eerder bij huwelijk) of dat er wordt bepaald dat hulpverlening gedurende drie jaar na het bereiken van de meerderjarigheid kan worden voortgezet, maar in het eerste geval komt duidelijker tot uitdrukking dat de zorg vanwege het Ministerie van Justitie niet langer zal duren dan thans bij het bestaan van een maatregel van kinderbescherming het geval is.

De gedachte van het college dat, indien vóór de meerderjarigheid (18 jaar) van de pupil reeds duidelijk wordt dat afronding van de hulpverlening vóór het eenentwintigste jaar niet tot de mogelijkheden behoort, vóór dat tijdstip een keuze dient te worden gemaakt ten aanzien van eventuele andere vormen van hulpverlening dan die waarvoor de Beginselenwet voor de kindbescherming mogelijkheden biedt, spreekt mij wel aan.

### 3. Aanpassing van de overige wetgeving

In tal van wettelijke bepalingen – elders in het Burgerlijk Wetboek, het Wetboek van Burgerlijke Rechtsvordering, Strafrecht en Strafvordering – speelt het begrip minderjarigheid of de leeftijd eveneens een rol. Zo zijn in wetsontwerp 15 417 reeds de noodzakelijke wijzigingen van de Algemene Bijstandswet opgenomen, direct verband houdende met de voorgestelde onderhoudsbepaling van het artikel 395a Boek 1 BW (nieuw), terwijl in wetsontwerp 15 416 in samenhang met de voorstellen betreffende het kinderstrafrecht en het kinderstrafprocesrecht wijzigingen van de Beginselenwet voor de kindbescherming zijn opgenomen. Artikel I van het voorliggende ontwerp bevat de overige wijzigingen van laatstgenoemde wet in verband met de in de vorige paragraaf gereleveerde voorstellen met betrekking tot hulpverlening aan jonge meerderjarigen.

Per departement is voorts nagegaan in welke – overige – wettelijke bepalingen, ressorterende onder het betreffende departement, het begrip minderjarigheid/meerderjarigheid, kind of de leeftijd – welke terminologie dan ook wordt gebezigd – voorkomt en of meerderjarigheidsverlaging noopt tot aanpassing van die bepalingen. Tevens is onderzocht in hoeverre de verlaging van de leeftijdsgrens tot achttien jaren van belang is voor het door het betrokken departement te voeren beleid.

De Artikelen II tot en met XI geven voor ieder departement afzonderlijk de wijzigingen aan die in de wetten, ressorterende onder het desbetreffende departement, dienen te worden aangebracht. In de aldus ontstane reeksen is een chronologische volgorde aangehouden, waarbij bepalend is geweest het tijdstip waarop de wet zelf tot stand kwam. De in een aantal algemene maatregelen van bestuur noodzakelijke wijzigingen, die ieder departement zelf zal voorbereiden, zullen gelijktijdig in werking moeten treden.

In vele gevallen betreft het technische wijzigingen die voor zichzelf spreken. Inhoudelijk zijn de voorzieningen ten aanzien van de overheidspensioenwetgeving, opgenomen in de Artikelen III en VI van het ontwerp. In de Algemene burgerlijke pensioenwet en andere overheidspensioenwetten, nl. de Spoorwegpensioenwet, de Algemene pensioenwet politieke ambtsdragers, alsmede de Algemene militaire pensioenwet, zijn bepalingen opgenomen, die een recht op wezenpensioen reserveren voor minderjarige (pleeg-) kinderen van in die bepalingen genoemde personen – indien overigens aan bepaalde voorwaarden is voldaan – en bepalingen die ertoe strekken het wezenpensioen te doen eindigen met het einde van de maand, waarin de rechthebbende meerderjarig is geworden; bepalingen die derhalve het complement vormen van de eerstgenoemde, dat slechts minderjarige wezen aanspraak hebben op wezenpensioen. Verlaging van de meerderjarigheidsleeftijd tot 18 jaar zou betekenen dat geen wezenpensioen meer kan worden genoten door wezen van 18 tot en met 20 jaar.

Gesteld kan worden dat in verband met de thans bestaande verplichting van ouders te voorzien in de kosten van verzorging en opvoeding van hun minderjarige kinderen (artikel 404 Boek 1 BW) een recht op wezenpensioen in de overheidspensioenwetten uitsluitend is voorbehouden aan *minderjarige* kinderen.

Nu in het ontwerp tot verlaging van de meerderjarigheidsleeftijd wordt voorgesteld de huidige onderhoudsrechtelijke situatie te bestendigen, dus de onderhoudsverplichting te laten voortduren tot de kinderen de leeftijd van 21 jaar hebben bereikt, impliceert het bovenstaande mijns inziens dat de betreffende bepalingen met betrekking tot het recht op wezenpensioen in de overheidspensioenwetgeving dienen te worden gewijzigd in die zin dat de leeftijdsgrens voor het recht op wezenpensioen wordt gesteld op 21 jaar.

Op die manier blijft immers de koppeling tussen het recht op wezenpensioen en het bestaan van een ouderlijke plicht tot het verschaffen van levensonderhoud aan kinderen gehandhaafd. Zou hiertoe niet worden besloten, dan zou dit nadelige financiële gevolgen kunnen hebben voor diegenen, die kinderen hebben in de leeftijd van 18 tot en met 20 jaar, welke thans nog recht zouden hebben op aan minderjarigen toekomende pensioenuitkeringen. (Half-)wezen in de leeftijd van 18 tot en met 20 jaar zouden dan in feite achtergesteld worden bij niet-wezen van dezelfde leeftijdsgroep; voor volle wezen van 18 tot en met 20 jaar zouden de praktische gevolgen te verwaarlozen zijn, aangezien zij zelfstandig, zo nodig op andere voorzieningen (in het kader van de Algemene Bijstandswet), een beroep zouden kunnen doen. Een bijkomende factor is ook dat veelal een premie is betaald die mede gebaseerd is op uitbetaling van uitkeringen aan kinderen van 18 tot en met 20 jaar.

Ik acht het derhalve noodzakelijk dat tegelijk met de verlaging van de meerderjarigheidsgrens – ervan uitgaande dat deze gepaard gaat met een verplichting voor ouders te voorzien in de kosten van levensonderhoud en studie van hun meerderjarige kinderen tot de 21-jarige leeftijd – de grens van het recht op de hier bedoelde uitkeringen gekoppeld wordt aan (het nog niet bereikt hebben van) de leeftijd van 21 jaar. In dit verband behoeft ook de Wet op de noodwachten wijziging (zie Artikel III). Verlaging van de meerderjarigheidsleeftijd zal voor de rechthebbende – van 18–20 jaar – op een uitkering op grond van deze wet, verkorting van zijn/haar aanspraken ten gevolge hebben. Hier geldt dus, mutatis mutandis, hetgeen hiervoor met betrekking tot het wezenpensioen in de pensioenwetten is aangetekend.

Een andere kwestie betreft de z.g. smartegelduitkering bij overlijden, waarin de hierboven genoemde pensioenwetten, de Wet op de noodwachten, en de – hierna te noemen – Wet buitengewoon pensioen 1940–1945 alsmede de Wet buitengewoon pensioen zeelieden-oorlogsslachtoffers, voorzien. Deze voorziening komt op het volgende neer: na het overlijden van de ambtenaar wordt aan de achtergebleven echtgeno(o)t(e) een eenmalige uitkering toegekend ten bedrage van twee maanden salaris/pensioen van de overleden ambtenaar; een soort overbruggingsuitkering derhalve. Bij afwezigheid van weduwe/weduwnaar geschiedt de uitkering ten behoeve van de minderjarige (pleeg)kinderen van de overledene. Ontbreken ook minderjarige kinderen, dan kunnen ouders, *meerderjarige* kinderen, broers of zusters, indien de overledene voor hen kostwinner was, op een dergelijke uitkering aanspraak maken. Verlaging van de meerderjarigheidsleeftijd zal tot gevolg hebben dat de 18- tot 21-jarigen geen aanspraak meer hebben op uitbetaling van het smartegeld, tenzij de overledene – geen weduwe of weduwnaar nalatende – geen minderjarige kinderen nalaat en kostwinner was voor eerstgenoemden. Met andere woorden, indien de overledene wel kostwinner was van de meerderjarige tussen 18 en 21 jaar en geen minderjarige kinderen heeft nagelaten, heeft deze meerderjarige dezelfde aanspraken als ouders, kinderen boven de 21 jaar en broers of zusters van de overledene voor wie deze kostwinner was. Door de gewijzigde regeling zal evenwel het karakter van «overbrugging» van het inkomensniveau van de overledene naar het lagere inkomensniveau van de achtergebleven gezinsleden in de praktijk niet worden aangetast, zodat naar mijn oordeel de smartegeldregeling geen aanpassing behoeft. In het Burgerlijk Wetboek is dit onderwerp geregeld in artikel 1639I. Hoewel in deze bepaling niet hun kostwinnerschap wordt gehanteerd (bij afwezigheid van de weduwe of weduwnaar, hebben aanspraak op een uitkering de minderjarige kinderen van de overleden arbeider), meen ik dat gelet op de aard van de uitkering ook deze bepaling geen wijziging behoeft.

Om de hierboven genoemde redenen bevat Artikel XI ook enkele wijzigingen in bepalingen van de Wet uitkeringen vervolgings-slachtoffers 1940–1945.

In de bepalingen van de Wet buitengewoon pensioen 1940–1945 alsmede de Wet buitengewoon pensioen zeelieden-oorlogsslachtoffers wordt, wat



betreft het recht op pensioen voor kinderen, niet het criterium «minderjarigheid» gebezigd, maar is bepalend het nog niet bereikt hebben van de leeftijd van 21 jaar en het niet gehuwd zijn.

Ik wil er nog op wijzen dat in de Algemene Weduwen- en Wezenwet voor wat betreft aanspraken op wezenpensioen niet aangesloten wordt bij de begrippen minderjarigheid/meerderjarigheid, zodat deze wet geen aanpassing behoeft.

Inhoudelijk is ook de wijziging van artikel 4 van de School- en cursusgeldwet 1972 (Artikel IV) hetwelk bepaalt wie schoolgeldplichtig is. Zonder aanpassing zouden bij een meerderjarigheidsgrens van 18 jaar, ouders van 18-, 19- en 20-jarige leerlingen niet meer schoolgeldplichtig zijn; dit gevolg accordeert niet met de voorgestelde bepaling van artikel 395a Boek 1 B.W., dat ouders verplicht zijn te voorzien in de kosten van levensonderhoud en *studie* – tot deze studiekosten behoort uiteraard het schoolgeld – van hun meerderjarige kinderen van 18 tot 21 jaar.

Voorts wijs ik nog op de wijziging in de Wet op de Omroepbijdragen, waarmede wordt voorkomen dat in de toekomst bij hun ouders inwonende kinderen in de leeftijd van 18 tot en met 20 jaar, als houders van ontvanginrichtingen, zelf een omroepbijdrage verschuldigd worden, die dan als zij niet self-supporting zijn, door de ouders betaald zal moeten worden. Een dergelijke lastenverzwaring zou naar mijn oordeel niet reëel zijn. Ook uit praktische overwegingen verband houdende met de opsporing van overtredingen van deze wet verdient het aanbeveling de kring van betalingsplichtigen niet uit te breiden met de categorie inwonende kinderen van 18 tot en met 20 jaar.

### **Toelichting op de artikelen**

#### *Artikel I*

Onderdelen A en B: artikelen 3 en 10 van de Beginselenwet voor de kindbescherming.

In artikel 3 worden omschreven de voorwaarden waaraan de voogdij-instellingen moeten voldoen en hun taak. Zij moeten zich ingevolge het eerste lid, onder b, duurzame verzorging van minderjarigen ten doel stellen. Gelet op de in § 2 van de algemene beschouwingen gedane voorstellen ten aanzien van voortgezette hulpverlening aan jonge meerderjarigen, op wie ten tijde van het meerjarig worden een maatregel van kindbescherming van toepassing is, dient hier ook als taak vermeld te worden: de nazorg. Artikel 10 geeft een regeling voor de subsidie aan voogdij-instellingen. De bepaling van het nieuwe tweede lid voorziet in de mogelijkheid van subsidie in verband met voortgezette materiële hulpverlening, dat wil zeggen hulpverlening in de vorm van huisvesting, voeding, kleding of opleiding. Betreft het alleen hulp in de vorm van adviezen of begeleiding dan behoeven daar – zoals ik reeds uiteengezet heb – geen verdere voorzieningen voor te worden getroffen.

Opgemerkt zij nog dat de bepalingen betreffende de gezinsvoogdij-instellingen in de Beginselenwet voor de kindbescherming in dit verband geen aanvulling behoeven. Artikel 4 vermeldt de nazorg reeds als een van de taken van de gezinsvoogdij-instelling. Voorts kan een voorziening voor kosten van verzorging ten behoeve van meerderjarig geworden ex-gezinsvoogdij-pupillen hier achterwege blijven, omdat verzorgingskosten in het kader van een ondertoezichtstelling niet door de gezinsvoogdij-instelling, maar door tussenkomst van de kinderrechter worden betaald. Het ligt voor de hand dergelijke kosten in het kader van een voortgezette hulpverlening ook door tussenkomst van de kinderrechter te laten betalen. Dit geldt *mutatis mutandis* ook voor de Raad voor de kindbescherming met betrekking tot voorlopig toevertrouwde minderjarigen.

#### *Artikel II*

Artikelen 44 en 56 van de Wet op de rechterlijke organisatie;  
Artikel 1 van de Pleegkinderenwet;

Artikel 7 van de Wet op de Justitiële documentatie en op de verklaringen omtrent het gedrag.

De in deze wetsbepalingen gebruikte terminologie dient te worden aangepast, aangezien er anders na invoering van de meerderjarigheidsverlaging sprake zou zijn van pleonasmen. De hier gedane voorstellen strekken daartoe.

#### *Artikel III*

Artikelen 39, 39a en 56 van de Wet op de noodwachten;  
Artikel G5, G7, Q5 en U35 van de Algemene burgerlijke pensioenwet;  
Artikelen G5, G6, G7, Q5 en U28 van de Spoorwegpensioenwet;  
Artikelen 18, 19, 20, 45, 63, 64, 65, 89, 115 en 143 van de Algemene pensioenwet politieke ambtsdragers.

In § 3 van het algemene gedeelte is reeds gewezen op de gevolgen van de verlaging van de meerderjarigheid tot 18 jaar voor het wezenpensioen in de overheidspensioenwetgeving. Om redenen als daar vermeld zijn de hier genoemde bepalingen betreffende aanspraak op wezenpensioen in die zin aangepast, dat het begrip minderjarigheid is vervangen door «nog geen 21 jaar oud en niet gehuwd of gehuwd geweest».

#### *Artikel IV*

Artikel 4 van de School- en cursusgeldwet 1972.

Ingevolge het voorschrift van artikel 4, eerste lid, letter a, is de vader schoolgeldplichtig voor een leerling die onder de ouderlijke macht staat, of de moeder, indien de ouderlijke macht alleen door haar wordt uitgeoefend is de leeftijd waarop de meerderjarigheid wordt bereikt, verlaagd tot 18 jaar, dan is dit voorschrift niet meer van toepassing ten aanzien van leerlingen van 18 tot 21 jaar. De ouders van die leerlingen blijven echter wel verplicht op grond van het nieuwe artikel 395a BW in hun kosten van levensonderhoud en studie te voorzien. Tot deze studiekosten behoort het schoolgeld.

Ten einde te bereiken dat ouders van kinderen van 18 tot 21 jaar, welke ouders thans ingevolge het bepaalde in artikel 4, eerste lid, letter a, als schoolgeldplichtig worden aangewezen, ook in de toekomst voor die leerlingen schoolgeldplichtig blijven, is in artikel 4, eerste lid onder letter d (nieuw), een daartoe strekkend voorschrift opgenomen.

#### *Artikel V*

Artikelen 15 en 16 van de Grootboekwet.

De voorgestelde voorziening ten aanzien van artikel 15, eerste lid, is nodig in verband met het vervallen van het instituut van de handlichting.

De aangebrachte wijziging in artikel 16 is in overeenstemming met de voorgestelde wijziging in artikel 944 BW, ertoe strekkende dat minderjarigen van 16 jaar en ouder testeerbekwaam zullen zijn.

#### *Artikel V*

Artikelen 19 en 32 van de Successiewet.

Artikel 19 bepaalt welke personen voor de toepassing van de Successiewet met elkaar gelijk worden gesteld.

In artikel 32 worden de vrijstellingen van het recht van successie genoemd.

Aangezien de bepalingen van de artikelen 19 en 32 stoelen op de verzorgingsplicht van ouders ten opzichte van hun minderjarige kinderen en de huidige onderhoudsrechtelijke situatie in het voorstel tot verlaging van de meerderjarigheid bestendig blijft, dient naar mijn mening de materiële uitwerking van genoemde bepalingen ongewijzigd te blijven, hetgeen met de aangebrachte wijzigingen wordt bereikt.

#### *Artikel V*

Artikel 77 van de Algemene wet inzake rijksbelastingen.

Artikel 77 houdt in een bepaling van strafvordering; het betreft hier een technische wijziging.

#### *Artikel V*

Artikel 19 van de Wet op de inkomstenbelasting 1964;  
Artikel 11 van de Wet op de loonbelasting 1964;  
Artikel 8 van de Wet op de vermogensbelasting 1904.

Deze bepalingen regelen achtereenvolgens:

- de stamrechtvrijstelling van de inkomstenbelasting;
- het begrip pensioenregeling van de loon- en inkomstenbelasting;
- de vrijstelling van bepaalde periodieke uitkeringen en verstrekkingen van de vermogensbelasting.

Zij sluiten eveneens aan bij de burgerrechtelijke onderhoudsplicht van ouders ten aanzien van hun kinderen. In verband met het voorgestelde nieuwe artikel 395a Boek 1 BW ligt het dus ook hier voor de hand die leeftijdsgrens op 21 jaar te handhaven, hetgeen met de hier aangebrachte wijzigingen wordt bewerkstelligd.

Opgemerkt zij nog dat in een aantal fiscale bepalingen voor de belastingheffing aangesloten wordt bij het aan de ouders toekomende wettelijke vruchtgenot van de inkomsten van hun kinderen. Aangezien het wettelijke vruchtgenot alleen aanwezig is in geval van minderjarigheid van de kinderen (artikel 251 Boek 1 BW) – en de onderhoudsplicht van het nieuwe artikel 395a Boek 1 BW daarin geen verandering brengt – verschuift door de verlaging van de meerderjarigheidsleeftijd ook hier de leeftijdsgrens automatisch naar 18 jaar. Deze verschuiving zal naar het zich laat aanzien geen probleem opleveren. Ook voor andere dan de hierboven genoemde fiscale bepalingen, waar het begrip minderjarigheid (of meerderjarigheid dan wel de leeftijd) een rol speelt, levert verschuiving van de leeftijdsgrens geen probleem op.

Ten slotte zij hierbij aangetekend dat de budgettaire gevolgen van de verlaging van de meerderjarigheidsleeftijd voor wat betreft de fiscale regelingen, die hierbij van belang zijn, gering zijn. Voor zover er budgettaire gevolgen zijn te onderkennen, gaat het om een verlies aan inkomstenbelasting door het voortaan belasten van de vermogensinkomsten van 18–21-jarige kinderen bij die kinderen zelf, in plaats van bij de ouder. Voor de ouder geldt namelijk een hoger marginaal tarief dan voor de kinderen (die voorts een eigen belastingvrije som hebben). Dit nadelige budgettaire gevolg wordt nog ten dele gecompenseerd door het op genoemde groep minder van toepassing zijn van:

1. de teruggaafmogelijkheid van artikel 14, zesde lid, van de Wet op de vermogensbelasting 1964 en
2. de kinderaftrek.

#### *Artikel VI*

Artikelen S10 en U6 van de Algemene militaire pensioenwet.

De voorgestelde wijzigingen, welke van gelijke aard zijn als die in de Wet op de noodwachten, de Algemene burgerlijke pensioenwet, De Spoorwegpensioenwet en de Algemene pensioenwet politieke ambtsdragers, zijn reeds in § 3 van de algemene beschouwingen toegelicht. Hier kan daarom volstaan worden met verwijzing naar het daar gestelde, alsmede naar de artikelen III en XI.

#### *Artikel VII*

Artikel 8 van de Postspaarbankwet 1954.

De bepaling van het zevende lid, onder a, van artikel 8 houdt in dat het te goed van een inlegger na diens overlijden kan worden uitbetaald – indien hij ongehuwd en jonger dan 18 jaar was – aan zijn wettelijke vertegenwoordiger.

In verband met de voorgestelde wijziging in artikel 944 BW, ertoe strekkende dat minderjarigen van 16 jaar en ouder testeerbekwaam zullen zijn, wordt voorgesteld de in deze bepaling genoemde leeftijd tot 16 jaar terug te brengen. De woorden «en ongehuwd» zijn gehandhaafd, omdat een huwelijk van een persoon beneden de 16 jaar mogelijk is krachtens ontheffing bij Koninklijk besluit. Wèl is de plaatsbepaling van deze woorden anders; de nadruk valt op het jonger zijn dan 16 jaar, in welk geval men veelal nog niet gehuwd zal zijn.

#### *Artikel VIII*

Artikel 10 van de Vestigingswet bedrijven 1954;  
Artikel 7 van de Vestigingswet detailhandel.

In het tweede en zevende lid van artikel 10 Vestigingswet bedrijven 1954 en het tweede en derde lid van artikel 7 Vestigingswet detailhandel worden voorzieningen gegeven tot bedrijfsvoortzetting ten behoeve van het gezin van de overleden vergunninghouder; aan de weduwe en de minderjarige kinderen worden bepaalde faciliteiten verleend.

Zonder aanpassing van artikel 10, lid 2, Vestigingswet bedrijven 1954 en artikel 7, lid 2, Vestigingswet detailhandel, zouden bij de voorgestelde verlaging van de meerderjarigheidsgrens de belangen van een deel van de betrokken gezinnen, waaronder de belangen van een categorie «werkende jongeren» van 18 tot en met 20 jaar, ernstig kunnen worden geschaad. Voorgesteld wordt derhalve in de twee hierboven genoemde leden in plaats van over «minderjarige kinderen» te spreken over «kinderen die de leeftijd van 21 jaar niet hebben bereikt».

#### *Artikel X*

Artikel 25 van de Arbeidswet.

Ingevolge de huidige bepaling van artikel 25, eerste lid, onder b, is het aan vrouwen beneden de 21 jaar verboden 's nachts haring te speten. Deze leeftijd zou zonder bezwaar kunnen worden verlaagd tot 18 jaar. Het hier genoemde voorstel strekt daartoe; ingevolge artikel 8 verstaat de Arbeidswet onder «mannen» of «vrouwen» onderscheidenlijk mannelijke of vrouwelijke arbeiders van 18 jaar en ouder.

#### *Artikel X*

Artikelen 27 en 28 van de Noodwet Arbeidsvoorziening.

Het derde lid van artikel 27, handelende over gelijkstelling – voor wat betreft de rechtsbetrekking – van minderjarige met meerderjarige burgerdienstplichtigen, kan worden geschrapt, aangezien ingevolge artikel 22, eerste lid, van de onderhavige wet, burgerdienstplicht alleen op 18–65-jarigen kan komen te rusten. De overige technische wijzigingen in de artikelen 27 en 28 zijn een gevolg van deze schrapping.

#### *Artikel XI*

Artikel 2 van de Wet op de omroepbijdragen.

Artikel 2 bepaalt onder meer dat voor alle radio- en televisietoestellen die in de privé-sfeer van de gezinswoning aanwezig zijn, slechts éénmaal een omroepbijdrage behoeft te worden betaald. Inwonende «meerderjarigen» worden echter niet als gezinsleden aangemerkt en dienen afzonderlijk een omroepbijdrage te betalen.



In het algemeen gedeelte is reeds gewezen op de wenselijkheid de kring betalingsplichtigen niet uit te breiden met de categorie inwonende kinderen van 18 tot en met 20 jaar. Dit nu wordt bewerkstelligd door in het vijfde lid van artikel 2 te spreken over «inwonenden die niet tot het gezin behoren» en in het zevende lid te regelen dat onder «gezinsleden» worden verstaan onder meer «kinderen die de leeftijd van 21 jaar nog niet hebben bereikt».

#### *Artikel XI*

Artikel 7 van de Wet uitkeringen vervolgingslachtoffers 1940–1945.

Ingevolge de onderhavige wet heeft de minderjarige volle wees van de vervolgde uiteraard ook aanspraak op een uitkering. Is zij op het tijdstip van overlijden van haar echtgenoot nog geen 40 jaar oud, dan wordt haar gedurende maximaal twee jaar een pensioen toegekend, tenzij zij arbeidsongeschikt is, of een of meer minderjarige kinderen te haren laste heeft.

Ook hier zal evenals ten aanzien van de in de artikelen III en VI genoemde pensioenwetten, de voorgestelde verlaging van de meerderjarigheid een verkorting van pensioenaanspraken ten gevolge hebben. Vandaar dat wordt voorgesteld aan artikel 7 een nieuw lid toe te voegen, waarin nader wordt aangeduid wie voor de toepassing van deze wet onder «minderjarige volle wezen» en «minderjarige kinderen» worden volstaan. Wijziging van de overige artikelen, waarin de onderwerpelijke begrippen voorkomen, is dan niet nodig.

#### *Artikel XI*

Artikelen 15 en 33 van de Wet buitengewoon pensioen 1940–1945;

Artikelen 15 en 30 van de Wet buitengewoon pensioen zeelieden-oorlogsslachtoffers.

De aanspraken van minderjarige kinderen op wezenpensioen op grond van de hier genoemde wetten houdt eveneens verband met de verplichting van ouders te voorzien in de kosten van levensonderhoud van hun minderjarige kinderen. Alleen wordt er in de desbetreffende artikelen niet gesproken over «minderjarige kinderen» maar over «kinderen, zolang zij beneden de leeftijd van 21 jaar en ongehuwd zijn». De wijziging in artikel 15 van deze twee wetten is dan ook van redactionele aard.

In artikel 33, tweede lid, van de Wet buitengewoon pensioen 1940–1945 en in artikel 30, tweede lid, van de Wet buitengewoon pensioen zeelieden-oorlogsslachtoffers wordt de term «minderjarig» wel gehanteerd. Krachtens deze bepalingen is de Minister bevoegd het buitengewoon pensioen over de tijd dat de gepensioneerde gedetineerd is of ter beschikking van de Regering is gesteld geheel of ten dele uit te betalen aan de echtgenoot, minderjarige afstammelingen in de rechte linie of bloedverwanten in de opgaande linie van de gepensioneerde. De woorden «minderjarige afstammelingen in de rechte linie» dienen hier dus vervangen te worden door «afstammelingen in de rechte linie, die de leeftijd van 21 jaar niet hebben bereikt en niet gehuwd zijn of gehuwd geweest zijn».

De Minister van Justitie,  
J. de Ruiter

